

ELEKTRO-MEKANİK SANAYİİ DESTEKLEMİYİN...

Elektro Mekanik sanayii nedir? Nereden başlar nerede biter?

Mağnetizmanın mekanik olgu ile beraber yarattığı yeni değer midir, yoksa elde edilen gücün başka bir alanda kullanılmasına yarayacak düzenek midir?

Ancak elektroniğin gelişmesi ile bu sanayinin tanım alanı da genişledi sanırım. Küçük elektriksel büyüklüklerle, büyük mekanik güçler kontrol edilebiliyor şimdilerde.

Öyleyse bir zamanların "trafo"su, elektrik kablosu, AC, DC elektrik motorları, fişi, prizi yanında bir çok komponenti bu sınıfa dahil edebiliriz. Bir kontaktörün yerini şimdi bir elektronik düzenek ile doldurmak olanaklı ise, alanımız oldukça genişledi demektir.

Tarifi çeşitli örneklerle genişletebilirsiniz. Ama; elektro mekanik sanayi ekipmanlarını kontrol etmek için yaratılan bu sanayinin, endüstrinin temelini oluşturduğu açıktır.

Peki bu kadar önemli bulduğumuz bu sanayi Bursa'da ne durumdadır?

Yazımı hazırlarken olumlu örnek bulmak için çok düşündüm, olumsuz örnek içinse düşünmeme gerek bile kalmadı! Bunca yıllık mühendislik yaşamımda açılan ve kapatılan onlarca elektro mekanik sanayi tesisi gördüm.

Peki neden?

Birkaç örnek Bursa için verdikten sonra bütün Türkiye için aynı olan kapanma nedenlerini irdeleyeceğim. Yalnız önceden belirtmeliyim ki, bunlar sadece benim düşüncelerimdir.

Bursa'da kurulu TOLON makine sanayi neden gelişmemiştir? 1952 yılında ilk kez elektrik motoru tasarlayıp üretime geçirmiştir bu fabrika (Bursa Ansiklopedisi, ilgili madde). Çeşitli nedenlerle Bursa'dan ayrılan TOLON zamanının en iyi elektrik motorunu ürettiyordu. Yerel ve genel anlamda

destek gösterilmedi. Çünkü Yabancı malı her zaman özentili bir şekilde teşvik edildi (1).

EMO Bursa Şubesi'nin kalite belgesi vererek ihracat için önünü açtığı CENGİZ MOTOR ne oldu? (2) Yerelde ve genelde kösteklendi. Yabancı marka asenkron motorlar tavsiye edildi. İhracatında bir sürü bürokratik engel ve inanılmaz teknik ayrıntılar istenerek emeklerken yok edildi. Nice pano imâlâtı teşebbüsü, nice kablo imâlâtı ve fiş priz imâlâtı, boru atölyeleri vs... bir müddet sonra kapanmak zorunda kalmıştır.

Daha birçok örnek verilebilir veya siz çoğaltabilirsiniz. Ben konuya tekrar dönmek üzere değiştiriyorum.

Biliyoruz ki, biz tam Osmanlı olmasak bile onun içinden bir unsur olarak bütün alışkanlıklarını taşımaktayız. Bildiğimiz bir başka gerçek de, Osmanlıda pozitif bilimlerle uğraşmak bir bakıma yasaktı. Yani "enderun mektebi"nde dahi fen bilimleri okutulmaz buna merak salan özel insanlar da "şeytani işler ile uğraşılıyor" diye tecrit edilir veya yok edilirdi. Fen bilimleri okutulmazdı ama dünyanın gelmiş geçmiş en büyük bürokrasisi Osmanlıda vardı. Üretim yoktu ama mülkün tamamını yöneten padişaha usulüne uygun hesap verecek kâtipler vardı. Kâtibim türküsü boşuna mı yazılmıştır.

Cumhuriyet devrimi ile endüstriyi yerleştirme çabaları olmuşsa da gelişen zaman içinde âdeta genlerimize işlemiş olan bürokrasi hakimiyeti ele geçirmiştir.

Bizim bürokrasimiz kadar vatansever ve beceriklisi dünyanın hiçbir yerinde yoktur. Çünkü merkezci bir imparatorluk yapısının genetik mirasını taşımaktayız.

Sizi örneklendirebilirim: TEK, TEDAŞ veya diğer kamu kurumları için bir üretim yapın, şartnamenin en sonunda şu evrende yaşayan hiçbir insan evladının itiraz edemeyeceği bir not konmuştur;

Mümin CEYHAN-4592
Elektrik Mühendisi

zaten diğer şartlarında bir önemi yoktur.

Bu işin yapımında ilgili kurumun teknik şartları ile Türkiye de ve Avrupa'daki en son normlar geçerlidir. Buna uymazsanız.....

Şimdi buna hiçbir Allah'ın kulu itiraz edebilir mi? Yazılmış ve yazılacak normları da bilecek ve sınırlı sermayenizle Avrupa sermayesine karşı rekabet edeceksiniz.

Böyle dâhiyane şartnameyi Avrupalı yazabilir mi sizce?

Yok çok becerikli ve inatçı bir kişiyse, bir şekilde üretiminizi devam ettiriyor, ve işletmenizde canlılık emareleri görülüyorsa...

Yok yok! O kadar ümitlenmeyin kadim devletimizin başka özellikleri de vardır. Bir kere siz yaşıyorsanız tabii ki verginizi vereceksiniz. Buna itiraz edilir mi? Ama "ne, nasıl üretiliyor"un genetik formlarımıza işlenmediğini söylemiştik ya. Siz vergi dairesinin kapısından çıkarken, bırakın sınır kapılarından çıkmanızın yasaklanmasını bir yana, evinizin kapısından çıkacak hâliniz bile kalmamıştır.

Önemli miktarda elektro mekanik sanayisinin tüketicisi kamu kurum ve kuruluşlarıdır. O halde kamu kuruluşlarında çalışan yeni mezun bir meslektaşımıza, "sen her şeye kadirsin" yetkisini verirsiniz sonuç budur.

Sanayicinin ve işadınının ne ürettiğini ve nasıl ürettiğini anlamadan, mültezim mantığı ile yaklaşırsanız, sonuca şaşırmanızdır.

Avrupa da sanayinin gelişmesi ve bilimin ilerlemesiyle beraber, geri kalmış ülkeleri sömürürken çevreye verdiği inanılmaz zararlar da olmuştur. Avrupalı yeteri kadar sermaye birikimini yaptıktan sonra çevre ve teknolojik normların yanında yönetim ve işletme standartlarını da dayatmıştır. Bunlar yanlış standartlar değildir şüphesiz. Ama yerel sanayimizi onların standartları ile yarıştıracaksak özel teşviklerimiz olmalıdır. Aksi takdirde ana sanayi gibi duran elektro mekanik sanayisinin gelişmesini beklemek hayaldir.

Ümidimizi yok edemeyiz. Ancak, Siyasi iktidarların atadıkları mühendis ve memurların çizdiği yoldan giderseniz uzaya bile gidersiniz. Ama, EM sanayisi olmaz. Gelişmiş teknoloji İran'da, Suudi Arabistan'da da var ama oyuncak gibi kullanılıyor.

Bazı mühendislerimizde görüyorum; her şeyi kendileri dışında bekliyorlar. Kendilerine güvenleri yok. Oysa bilim vahiy yoluyla gelip üretime dönüşmez. Bu yöntemle geçici

başarılar elde edildiğini görüyorum, ne var ki onlar para kazanabilir ama asla sanayici olamazlar.

Bu kadar olumsuz tespitlerden sonra iki olumlu örnek vermek istiyorum:

İnatla sabırla yıllardan beri tam tarife uygun üretim yapan bir ÖZDİRENÇ firması var: Sevgili dost ve meslektaşım Muzaffer Balban.

Bu yazıyı hazırlarken kafamdaki olumlu imajın silinmesi kuşkusu ile kendisi ile görüşmedim. Yukarıdaki saydığım olumsuzluklara ilâve, yaşadıkları olabilir diye. Çünkü EM sanayiinde önemli bir boşluğu dolduruyor ve bildiğim kadarı ile ürettiğini ihraç bile ediyor.

Birde BURAS asansörleri var. Bu firma Bursa'da kuruldu ve Türkiye'de bu sektörde önemli bir yere geldi. Kendileri ile zaman zaman yaşadıklarını konuşuruz.

Elektro Mekanik sanayiinin tanımını genişlettikçe daha başka firmalarda var biliyorum. Sözünü ettiklerim ve diğerlerine bu mücadelelerinde sonsuz başarılar diliyorum. Bu yazıyı okuyan resmi görevlilerin, taraf mühendis arkadaşlara da biraz daha mütevazı olmalarını ve üretime olumlu yaklaşımlarını tavsiye ediyorum. Çünkü bizim mühendisimizin eğitimi Avrupalı mühendisten farklı değil. Onlar sermaye birikimini çeşitli yollarla yapmışlar. Bizim sanayicimizi ve işadınıımızı onlarla aynı kefeye koymayalım. Komplekse kapılacak bir durumumuz yok.

Son söz: Türkiye de ve Bursa'da Ulusal Elektro Mekanik Sanayiinde kaç firma kaldı bir bakın. Hiç olmazsa onları kaybetmeyelim.

Türkiye'den bakılırsa EM sanayi destekleniyor ve sonuç ortada. Bence desteklemeyin bırakın o üretici mantık kendi meselesini çözer.

[1] TOLON fabrikası yaklaşık 40 yıl önce kapandı. Sahibinin oğlu Muhittin Dara Tolon sınıf arkadaşımıdır.

[2] CENGİZ makine sanayi üretimi ASENKRON motorlara Bursa EMO şubesi EMO kalite belgesi vermiş ve bu firma bu belge ile ihracat yapmıştır. (Not: Kısa bir süre EMO ya kalite belgesi verme yetkisi verilmiştir. Doğru olan da budur.)

